

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. V. Vtrum res sensibiles, quibus in Sacramentis utimur, debeat esse
determinatæ à Deo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

finiri, signum est quod mediante, sive præsupsit & sui
 ritia, in alterius cognitionem deducit: sive prima
 illa cognitio pertineat ad sensum, sive ad intel-
 lectum.

72 Dices secundò: Non minùs est de intrinseca
 ratione sacramentorum, quòd consent rebus
 sensibilibus, quàm quòd sint signa ad placitum:
 Sed fieri nequit, etiam de potentia absoluta,
 quòd sacramenta sint signa naturalia gratiæ: Er-
 go etiam implicat dari sacramenta quæ non con-
 sent rebus sensibilibus.

Respondeo negando consequentiam & pari-
 tatem: Ratio verò discriminis manifesta est,
 cum enim nulla creatura factibilis possit natu-
 raliter causare gratiam, non potest etiam natu-
 raliter eam significare, sed solum ex institutione
 Dei virtutem productivam gratiæ ei tribuen-
 tis; unde implicat in terminis aliquid esse sa-
 cramentum, & esse signum naturale, nam ut ait
 S. Doctor hic art. 5. ad 2. *Res non ordinantur ad
 sanctificationem ex aliqua virtute sibi naturaliter in-
 ducenda, sed solum ex institutione divina.* At verò mate-
 ria sacramenti assumitur ad libitum instituentis,
 unde sicut assumptis materiam sensibilem, po-
 tuit assumere actus purè internos & spirituales.

ARTICULUS V.

*Virum res sensibiles, quibus in sacramentis
 utimur, debeant esse determinata
 à Deo?*

Sensus hujus questionis quasi D. Thomas hic
 art. 5. resolvit, est an sit positum in arbitrio
 cuiuslibet, vel saltem Ecclesiæ assumere res
 quascunque in sacramenta, an verò sit necesse
 uti certà materià ad unumquodque, eaque de-
 beat esse à Deo determinata? Pro resolutione

73 Dico breviter, in sacramentis novæ legis uti-
 tendum esse materià à Christo determinatà.

Probatur ratione D. Thomæ: In sacramentis
 novæ legis duo possunt considerari, cultus scilicet
 divinus, & sanctificatio nostra, quorum pri-
 mum pertinet ad hominem per comparationem
 ad Deum, secundum verò ad Deum per compa-
 rationem ad homines: quamvis autem potuisset
 pertinere ad hominem determinare materias
 sacramentorum, quatenus sunt res ordinatæ ad
 cultum divinum, quia cultus Dei est in potestate
 hominis; non tamen quatenus ordinantur ad
 nostram sanctificationem, quia sicut est in pote-
 estate solius Dei sanctificare, ita ad solum Deum
 pertinet determinare res quibus homo sanctifi-
 cetur. Nec propter hoc arctatur via salutis, quia
 res quarum usus est necessarius in sacramentis,
 vel communiter habentur, vel parvo studio ad-
 habito haberi possunt.

Hæc ratio procedit de sacramentis novæ le-
 gis, de quibus expressè loquitur S. Doctor; do-
 ctina tamen tradita verum habet etiam in sa-
 cramentis antiquæ legis; nam sicut lex ipsa fuit
 à Deo data, mediantibus Angelis, & à Moyse
 promulgata; ita ab ipso Deo fuerunt determi-
 nata res quibus utendum erat in sacramentis
 veteris legis. Quid verò de sacramentis quæ e-
 rant ante legem scriptam sentiendum sit, & an
 etiam in illis certà materiæ essent à Deo deter-
 minatæ, patebit ex infra dicendis.

Contra hanc conclusionem objicitur primò:

Tom. V.

A Ecclesia de facto mutavit materiàm sacramenti
 matrimonij, in Concilio Tridentino sess. 24.
 decreto de reformatione cap. 1. nam ante Con-
 cilium, consensus sensibilibus expressus verbis
 aut nutibus viri aut mulieris, sive publicè, sive
 clam & occultè, erat materià proxima matri-
 monij: in citato verò capite statuitur, non futu-
 rum amplius matrimonium, nisi ad sit consensus
 expressus coram Parocho, & duobus testibus:
 Ergo materià omnium sacramentorum novæ
 legis, non est à Christo determinata in particu-
 lari.

Respondeo hanc difficultatem infra in Tractatu
 75 de matrimonio exactè esse discutiendam,
 interim tamen breviter dico, matrimonium fu-
 isse semper contractum aliquem naturalem, &
 civilem, cujus validitas dependet à conditioni-
 bus à Republica præscriptis, quibus non stanti-
 bus est irritus, sicut alij civiles & naturales con-
 tractus. Sicut autem ad Rempublicam pertinet
 cuilibet contractui certas adhibere condi-
 tiones, ita ad eandem spectat eas immutare secun-
 dum diversitatem & exigentiam temporum, &
 circumstantiarum, aut etiam novas addere, qui-
 bus non subsistentibus, nullus erit contractus.
 Cum ergo Christus instituit sacramentum ma-
 trimonij, elevavit contractum civilem ad sacra-
 menti dignitatem, non auferendo tamen à Re-
 publica potestatem quam habebat super illum,
 sed relinquendo in ejus dispositione, ut pro di-
 versitate temporum, & aliarum circumstantia-
 rum, posset illi addere certas condiciones, sine
 quibus esset nullus, & consequenter non esset
 sacramenti materià: unde Christus non deter-
 minavit pro materià matrimonij consensum hoc
 vel illo modo expressum, sed ita expressum, ut
 juxta dispositionem Christianæ Reipublicæ, sit
 legitimus ad contractum civilem; sicque quan-
 do Tridentinum decrevit, non futurum am-
 pliùs matrimonium, nisi consensus exprimatur
 coram Parocho & duobus testibus, non muta-
 vit materiàm, ut erat à Christo determinatè for-
 maliter, quia stat semper quod materià matri-
 monij sit consensus legitimus ad contrahen-
 dum, sed ad summum materialiter (sub qua ra-
 tione non erat ab eo determinata, sed in pote-
 state Ecclesiæ relicta) efficiendo scilicet, ut con-
 sensus clam expressus, non esset ampliùs ad con-
 trahendum legitimus, quia ita exigebant cir-
 cumstantiæ temporum, ob varia inconvenien-
 tia quæ ex matrimonijs clandestinis oriebantur.

Objicitur secundò: Olim per solam manuum
 76 impositionem, tanquam materiàm, videtur fu-
 isse collatum Sacerdotium, imò nunc in Eccle-
 sia Græca, non solum Episcopi Schismatici, sed
 etiam Catholici, & qui Romæ degunt, dum
 Græcos Presbyteros ordinant scientes & con-
 sentientes Summo Pontifice (ut Cardinalis De-
 lugo seipso præfente accidisse testatur) non per
 calicis & patenæ porrectionem id faciunt, sed
 per manuum impositionem super caput ordina-
 di, & tamen Ecclesia Latina eundem ordinem
 confert per exhibitionem panis & vini in cali-
 ce, & in hac actione credit imprimi characte-
 rem, & consistere materiàm hujus sacramenti:
 Ergo fieri potest variatio materiæ sacramenti
 Ordinis, subindeque à Christo determinata
 non fuit.

Huic difficillimæ objectioni respondent plu-
 res graves Theologi, Christum Dominum non
 determinasse in individuo materiàm & formam

C

sacra-

sacramenti Ordinis materialiter sumptas, sed solum voluisse quod conferretur Ordo per aliquod signum sensibile significativum potestatis quæ traditur, & per verba hoc ipsum exprimentia: unde licet Ecclesia Græca ordinet suos sacerdotes per manuum impositionem, Latina verò per exhibitionem panis & vini in calice; quia tamen utraque illa materia, juncta suæ formæ, est signum sensibile potestatis consecrandi panem & vinum, quæ confertur, neutra variat materiam hujus sacramenti, à Christo statutam & determinatam. Videntur aliqui moderni Societatis gloriarì quod hanc solutionem, & modum istum conciliandi ritus Ecclesiæ Græcæ & Latinæ, in collatione sacramenti Ordinis primò invenerint. Sed immerito, jam diu enim hæc solutio & doctrina fuit tradita à Decano Lovanensi Ruuardo Tapper art. 17. contra Lutherum, & à Petro Soto in instit. Sacerdotum, de sacramento Ordinis, lect. 4. folio 398. his verbis: *Vbi de modo tradendi hanc potestatem ordinum non est certum aliquod institutum à Christo, potest Ecclesia constituere, quibus vel verbis, vel actibus, vel signis alijs in eiusmodi traditione utendum sit. Quod alià ratione non est opus nunc probare, cum sit hoc à Christo commissum Ecclesiæ.*

78 Verum, licet hæc solutio probabilitate non careat, secundò tamen responderi potest, juxta opinionem illam probabilem, quam mordicus sustinet Estius in 4. dist. 24. & alij quos citat Diana 2. p. tract. 16. resolut. 3. quod scilicet in ordinatione non sit necessarius contactus physicus materiæ, sed sufficiat contactus ejus moralis, id est illius exhibitio, vel ostensio, dum traditur potestas consecrandi. Hoc enim supposito, facile potest quis se expedire à difficultate propo-
 sita, dicendo quod eadem materia Latino & Græco sacerdoti in susceptione Ordinis traditur; hoc solum excepto, quod materia Ordinis Sacerdotalis, nimirum panis & vinum in calice, in ritu Græcorum est in altari, & moraliter solum à Græco Sacerdote tangitur; in ritu verò Latinorum est in manibus iniciandorum, & physice ab ipsis contingitur: unde Ecclesia Latina & Græca, in substantia materiæ sacramenti Ordinis conveniunt, & in accidentali tantum ritu, qui penes contactum physicum vel moralem materiæ attenditur differunt.

79 Sed quia alia opinio, quæ in susceptione Ordinis physicum materiæ contactum requirit, securior, probabilior, & communior est, addo quod licet sacerdos Græcus non tangat immediate calicem cum hostia, illum tamen tangit mediatè, eo ipso quod tangit altare in quo est calix cum hostia; cum enim connexa sint mensa sacra, & calix cum hostia ei superposita, bene fiat, quod tactus ille qui est immediatus circa altare, sit mediatuſ circa calicem & hostiam. Sicut ergo si daretur casus in Latina Ecclesia, quod poneret Episcopus calicem cum hostia super altare portatile, seu parvam aram, eamque sic exhiberet iniciando, revera faceretur quis sacerdos, dummodo aram tangeret, quia tactu mediatò tangeret calicem; non secus ac tangens pedem calicis, nec tangens patenam, patenam quoque quæ superponitur calici, imò & vinum ac hostiam terigisse dicitur, ut docent Soto, Victorius, Armilla, Ledesma, & alij quos refert & sequitur Diana parte 2. tract. 16. seu 2. miscellaneo resol. 3. Ita pariter tangente Græco magnam aram, ubi calix cum hostia positus est,

A ipsum quoque mediatò contactu physice contingere dicendum est. Ita præclare noster Gra-
 vina in vindicijs orthodoxis pro sacramentorum de Dominis, ubi hanc questionem edicte pertractat, & ait, quod sicut satis est ad possessionem, etiam physicam & realem, ut quando ponendo pedem in fundo (etiam si manu non tangat territorium, nec omnes glebas pedes percurrat) investituram recipiat. Ita pariter ut Græcus in Sacerdotem ordinetur non requiritur quod tangat immediate calicem cum hostia, sed est materia Ordinis sacerdotalis, sed sufficit quod contingat immediate altare, in quo calix cum hostia positus est; nam hoc ipso simul calicem mediatè contingere dicitur. Quod verò tactus altaris in ordinatione Presbyteri Græci semper interveniat, probat idem Author ex Ethologio Græco, ubi sic dicitur: *Qui verum nandus, fronti incumbens sacra ara, utramque genua flectit. Diacono verò elatà voce dicente ATTEN- DAMUS: statim Pontifex imposi à manu sua in pallio, clarà voce enunciat. Divina gratia, quæ super infirma curat, & quæ desunt supplet, promittit. N. Venerabilem Diaconum in Presbyterum &c. Unde manus sacerdoti iniciando à Pontifice imponitur, simul tactus altaris intervenire dicitur.*

ARTICULUS VI.

Verum in sacramentis verba requirantur?

Licet hæc difficultas procedat præcipue de sacramentis novæ legis, & de illis potissimum agat S. Doctor hic art. 6. ubi hanc questionem proponit, solet tamen à Commentatoribus, ad omnia sacramenta, non solum novæ legis, sed etiam legis veteris, & legis naturæ extendi, unde de istis etiam breviter hic agendum est.

Dico ergo primò: in omnibus sacramentis novæ legis requiruntur verba proprie vel improprie sumpta. Ita D. Thomas hic art. 6.

Probat primò ex Scriptura, discurrendo à figurativum per singula sacramenta. Primò de baptismo dicitur Matth. 28. *Baptizantes eum in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti. Et ad Ephe. 5. Mundans eam (scilicet Ecclesiam) lavans aqua in verbo vite. Unde Augustinus tract. 80. in Joan. Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum. De Confirmatione habetur Actuum 8. quod post per orationem & impositionem manuum. De Eucharistia dicitur Matth. 26. *Accipite panem, fregit, & dixit &c. de Penitentia legitur Joan. 13. Quorum remisistis peccata &c. & specialis ratio pro penitentia est, quia potestas absolventi judicialiter quæ verbis jam adductis tradita fuit Apostolis, principaliter exercetur per verba absolutionis. Unde Chrysostomus humil. 8. in Joan. dicit, Spiritum Sanctum cuius est solus remittere peccata, uti ad absolutionem poenitentis, non solum manu, sed & lingua sacerdotis. Ad Extremam unctionem necessaria esse verba, colligitur ex Jacobi 5. ubi ad conficiendum hoc sacramentum ponitur unctio, & oratio. De Ordine verò & de Matrimonio nihil expresse habetur in Scriptura, colligitur tamen ex traditione Ecclesiæ, quam explicuit Eugenius IV. in decreto pro instructione Armenorum, ubi**